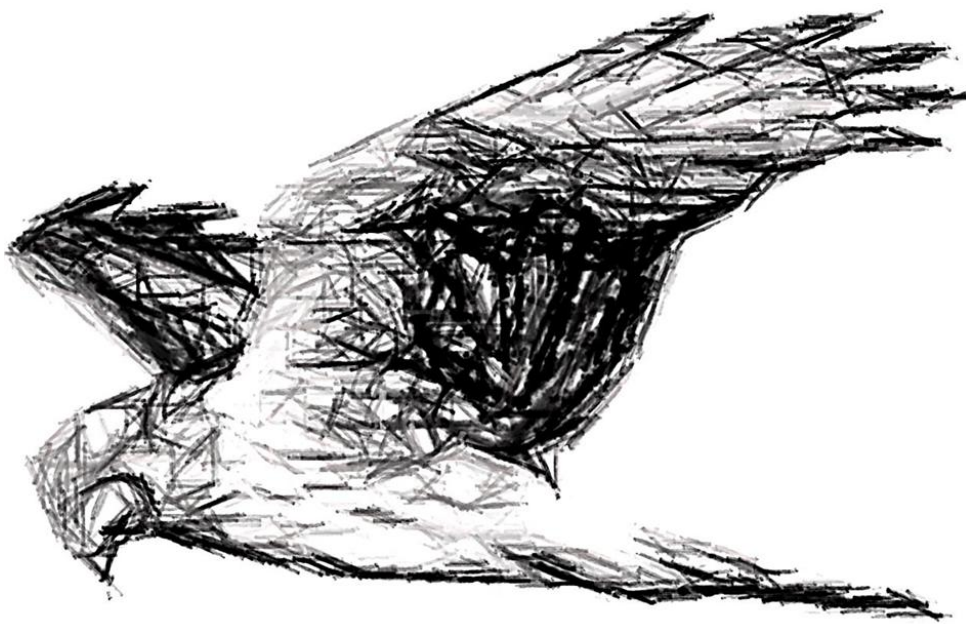

Zpravodaj

**Východočeské pobočky
České společnosti ornitologické
při Východočeském muzeu v Pardubicích**

- Úvodem
- Pozvánka na členskou schůzi 18. 3. 2023
- Volby výboru VČP ČSO na období 2023–2026
- Zprávy o hospodaření 2022
- Správní řízení 2022
- Pozvánka na VVT Orlické Záhoří 2023

80 2023

ÚVODEM

„V překrásných dnech hleděl jsem na některé z rybníčků poblíž chlumeckých sádek. Zpod hradby olší a vrb, které svíraly z obou stran řeku Cidlinu, se často ozvaly hvizdy ledňáčka říčního. Sestoupil jsem tedy dolů, mezi kopřivami a vrbami nenápadná stezička dovedla mne až k vodě. Nad hlavou mi ševelily lístky vrby, jakoby mi mávaly stovky malých zelených ruček. V tichounkém vánku rozmlouvaly svou řečí ostatním stromům a vodě, jíž se na mnoha místech dotýkaly. Právě tady každou chvíli hvízdali ledňáčci. Hle, nyní zrovna jeden přelétl prudce tok vody a zmizel kdesi u splavu, snad ještě dál...

Z parného léta je jen krůček k chladným podzimním dnům a pak k zimnímu období. Vzduchem se snáší bílé sněhové vločky, zlehka dosedají na odstrojenou krajinu. V lukách brzy leží bílý poprašek sněhové pokrývky. Jednotlivé listy trav vykukují ze sněhu jako by prosily o vysvobození z bílého kouzla. V našich krajích nebývá zima nijak zvlášť krutá. Snad jen na několik málo dní se vše ztratí ve sněhovém pokryvu a v ledovém potahu. Typická krajina je uplakaná, se zbytečky rozbředlého sněhu a s kalnou vodou rybníků. Černé větve stromů, vzpínající se k nebi, hnědý pruh rákosí, luka zahalená do jemného pláště mlžných oparů, držících se v kraji o hodně déle než v létě, mokré zábradlí Starochlumeckého rybníka, zespodu zvlněné průhlednými, čirými kapkami vody. A právě tady sedává ledňáček v dobách zimní neutěšenosti. Pro mě je to jedna z mnoha masek a tváří přírody. Snad právě jako člověk mění svoji tvář podle nálady. Smích a radost, teplé sluneční paprsky a pláč a smutek, déšť a zamračeno. Člověk žasne nad proměnlivostí přírody. Co na tom, že napříč přes celý rybník rachotí kola vlaků po výhybkách a ozývá se hlas z nádražního rozhlasu. Snad by Starochlumecký rybník bez těchto doplňků civilizace nebyl tím, čím je. Ledňáčci se prohánějí pár metrů od poslední kolejnice, s pískotem míjí odstavené vagóny a míří podél rákosí až na konec rybníka, do míst, kde pozvolna úzká zátočina uzavírá táhlý rybník a jen nenápadná luční strouha, tekoucí líně od rybníka Říha až sem, je jediným zdrojem napájejícím zdejší vody. Tam až letí ledňáčci.

Sedí na kůlu, na větvi, oči upřené pod sebe. V jednotvárných barvách zimy je to nejpestřejší pták široko daleko. Můj pohled vždy zjihne, jakmile v dalekohledu zazáří modř a červeň ledňáčka. Vždycky je to jako jiskra naděje v tichu spící přírody."

Zalistroval jsem příběhy, které jsem si psal coby patnáctiletý jinoch, kdy jsem se plně a čerstvě nořil do tajů ptačích přátel kousek od Chlumce nad Cidlinou. Tehdy v roce 1995 mi splývala strohá vědecká literatura s poetikou okamžiků. Čím jsem starší, tím více závan poezie vstupuje do

popředí, čím více o ptácích vím, tím větší je jistota, že o nich vím vlastně jen velmi málo. Tím méně je skutečně znám.

Výše popsaným, léty zašlým příběhem chci říci, že ptáci jsou nejen jiskrou v tichu spící či bdící přírody, jsou jiskrou naděje v lidském životě. Pokud člověk při svých ornitologických toulkách necítí k ptákům pokoru a vděk, míjí se nejen s nimi, ale mrhá vlastním žitím. Asi něco podobného se snažil vystihnout básník Chan-Šan, když píše: "*Šťasten mezi oblaky žiji, ode všeho oproštěn, sosna u vodopádů září jak peří ledňáčka svěží zelení, říčky si samy vrší podél svých koryt hráze z kamení. Když nadejde jaro, ptačí zpěv se tu rozezní.*"

A nebo to samé, tentokrát aktuálními slovy Pavla Kverka: "*Víru svou opřel jsem o přírodu*". Nebojte se opřít. Vždy vás podrží. Krásné nadcházející jaro!

Lukáš Kadava

POZVÁNKA NA VOLEBNÍ ČLENSKOU SCHŮZI

Rádi bychom Vás pozvali na jarní **volební členskou schůzi** Východočeské pobočky České společnosti ornitologické, která se uskuteční v sobotu **18. března 2023 v přednáškovém sále Východočeského muzea na zámku v Pardubicích**. Konkrétně se sejdem v přízemí budovy č. p. 2 na hlavním nádvoří.

PROGRAM SCHŮZE:

Zahájení – 9:00

1. Zprávy z pobočky
2. VVT 2023 – Orlické Záhoří
3. Vystoupení zástupce ČSO
4. Volba pobočkového výboru

Přestávka

5. Tematická část: Ptáci v urbánním prostředí

- L. Peške: Předběžné výsledky telemetrie havranů polních
- J. Vrána: Hnízdění rorýse obecného ve Svitavách
- R. Hellinger: Havrani polní v Chrudimi

Přestávka

6. Film

- M. Polák: Jeseníky – království horské divočiny

Předpokládané ukončení schůze v cca 13:00.

Všechny přednášející prosíme, aby své počítačové prezentace ukládali ve formátech programu MS Office Word (**koncovka .doc, docx**), powerpoint (**koncovka .ppt, pptx**), sešit aplikace excel (**koncovka .xls,xlsx**), nebo ve formátu **pdf** (Acrobat).

VOLBY POBOČKOVÉHO VÝBORU

Specifikem letošní schůze budou volby do výboru naší pobočky na období 2023– 2026. Ty proběhnou aklamací na konci první části schůze. Nyní je pak na místě vyjádřit velký dík všem končícím „výborníkům“ (Roman Hellinger, Lukáš Kadava, Petr Kafka, Jan Krejčík, Jaroslav Vaněk) za jejich dobrou práci a krátce představit současné kandidáty:

Jan Hajzler

Jsem studentem, který se ornitologii věnuje převážně na Lanškrounsku. Vedle klasického pozorování mě do budoucna zajímá také praktická ochrana ptáků a přírody. Pobočce mohu hlavně nabídnout aktivitu v okrese Ústí nad Orlicí.

Břeněk Michálek

Mým hlavním zaměřením je péče o Ptačí park Josefovské louky, kam také směřuje drtivá většina mých ornitologických i dalších odborných aktivit. Ve výboru bych rád dál pokračoval v propojení této lokality a pobočky. Zároveň zajišťuji uložení našich publikací a pobočkovou knihovnu.

Karolina Mikšlová

Bydlím ve Vrchlabí, kde jsem nedávno nastoupila jako zoolog KRNAPu. V minulosti jsem cestovala a zajímala se o ochranu přírody v zahraničí, teď se zaměřuji na Krkonoše a ráda bych se podílela na ochraně a výzkumu ptáků v celém širším okolí. Práce ČSO a jejích poboček si velmi vážím, a i z toho důvodu bych ráda byla aktivním členem výboru VČP ČSO.

Luděk Petrilák

Ve výboru jsem hlavně jako zástupce aktivit v Orlickém Záhoří, kde pořádáme ornitologické kurzy, provádíme dlouhodobý monitoring chřástala polního a pravidelné odchyty ptáků. Zároveň jsem zástupce Ornitologické sekce při KRNAP.

Libor Praus

Působím na Pardubicku a Královéhradecku, pracuji jako zoolog ve Východočeském muzeu v Pardubicích. Jsem šéfredaktor pobočkového časopisu Panurus. Pravidelně pořádám popularizační ornitologické akce a vycházky pro veřejnost. Odborně se zabývám zejména ptačími druhy otevřené krajiny.

Michal Staněk

Ornitologii se aktivně věnuji od roku 2015, kdy jsem se zároveň stal i členem pobočky. Od roku 2018 pracuji jako chovatel exotických ptáků v Safari parku Dvůr Králové a v roce 2021 jsem získal kroužkovací licenci. Oblast mého působení je především na Trutnovsku a Náchodsku.

Jakub Vrána

Pracuji jako biolog ve svitavském muzeu. V tomto regionu pak probíhá většina mých aktivit. Ve výboru bych dále pokračoval s prací na grantech pro Panurus a další projekty. Též se rád zapojím do nových aktivit zaměřených hlavně na popularizaci, ochranu a monitoring.

ZPRÁVY Z VÝBORU

Zpráva o hospodaření VČP ČSO za rok 2022

Příjmy v roce 2022

Příspěvky: 44.100,- (zahrnuje podíl od ČSO za roky 2019 – 2021)

Dary: 15.000,-

Prodej literatury: 16.281,-

Grant od Pardubického kraje na Panurus: 15.500,-

Poplatky účastníků ornitologických kurzů na Orlickém Záhoří: 140.600,-

Odměna na opravu čapího hnízda: 1.000,-

Příjmy pobočky celkem: 232.481,- Kč

Výdaje v roce 2022

Tisk sborníku Panurus: 21.725,-

Tisk Zpravodaje: 400,-

Webhosting: 1.452,-

Poštovné, kancelářské potřeby, nákup známek: 1.439,-

Občerstvení brigáda: 676,-

Pronájem přívěsu na Orlickém Záhoří: 6.000,-

Ubytování na kurzu na Orlickém Záhoří: 84.334,-

Přednáška na kurzu na Orlickém Záhoří: 2.500,-

Členské granty: 9.880,-
Cestovné: 500,-
Věnec na pohřeb: 1.620,-

Výdaje pobočky celkem: 130.526,-Kč

Hospodářský výsledek za rok 2022: + 101.955,-

Stav na účtu k 31. 12. 2022: 429.880,07

Stav pokladny k 31. 12. 2022: 21.139,-

Celkem stav financí k 31. 12. 2022: 451.019,07 Kč

Dárci v roce 2022:

Malínský Radovan – 10.000,- Hagara Jan – 3.000,- Kollert Miroslav 1000,- Trublová Alexandra - 300,- Hora Jan – 300,- Haber Jan – 200,- Králová Nikol - 100,- Cihlář Martin 100,- Kč.

Všem dárcům děkujeme!

Několik slov k vyúčtování za rok 2022

Na první pohled vysoký příjem ze členských příspěvků je dán tím, že v závěru roku nám byl na účet zaslán podíl na členských příspěvcích od ČSO, a to za roky 2019 až 2021. Toto zdržení bylo způsobeno vytvářením nového systému v evidenci členských příspěvků a vyplacení podílů pobočkám od ČSO. Podíl z příspěvků za rok 2022 bude pobočce vyplacen v tomto roce.

Nejvyššími položkami v ročním vyúčtování jsou příjmy z ornitologických kurzů pořádaných pod záštitou pobočky na Orlickém Záhoří a pochopitelně i výdaje, které s těmito aktivitami souvisí.

Finance vynaložené na členské granty byly použity na výrobu budky pro dudka a budek pro sovy. O členské granty je možné i nadále žádat jednoduchým způsobem – postačuje volně formulovaná a odůvodněná žádost, zasláná na e-mailovou adresu pobočky.

Jak je patrné z předloženého vyúčtování, pobočkou byl v roce 2022 vytvořen poměrně vysoký zisk. K tomu je třeba uvést, že tento zisk je tvořen zejména zpětným uhrazením podílů na členských příspěvcích od ČSO a dále výnosem z poplatků za ornitologické kurzy na Orlickém Záhoří. U tohoto výnosu se předpokládá, že podstatná část bude použita na ochrannářské a výzkumné aktivity na Orlickém Záhoří.

Členské příspěvky

Členové pobočky, kteří jsou zároveň členy ČSO (naprostá většina členů) platí členský příspěvek přímo ČSO, podle pokynů uvedených na

webových stránkách ČSO. U těchto členů je nezbytné, aby si ve svém členském profilu na stránkách ČSO zkontrolovali, zda mají nastavenou naši pobočku. U těch, kteří byli členy ČSO do konce roku 2022 by mělo toto být nastaveno automaticky, přesto si toto zkontrolujte a v případě, že členství v pobočce nebude nastaveno, učiňte tak. Ti, kteří se stali členy ČSO až v tomto roce si musí členství v pobočce nastavit sami. Pokud by členství v pobočce nebylo nastaveno, neobdržela by pobočka od ČSO podíl z vašeho členského příspěvku! Nečlenové ČSO platí roční příspěvek ve výši 100,- Kč přímo pobočce, a to ideálně přímo na její bankovní účet č. 2501022899/2010, kde ve zprávě příjemci uveďte své jméno a účel platby (např. Jan Datel – příspěvek 2023). Příspěvek je možno uhradit i v hotovosti na členské schůzi.

Prodej literatury

Na členské schůzi bude možno zakoupit nový Panurus 31/2022, samozřejmě i starší čísla a dále další ornitologickou literaturu vydanou naší pobočkou. Uvedenou literaturu je možné zakoupit na akcích pořádaných v Ptačím parku Josefovské louky, přímo na správě parku v Josefově, nejlépe po předchozí telefonické dohodě se správcem parku Břeňkem Michálkem (tel. 734226037) nebo ve Východočeském muzeu na pardubickém zámku (Libor Praus, praus@vcm.cz, 605 522 692). Další možností je objednávka zasláná na e-mailovou adresu pobočky podle pokynů uvedených na pobočkových webových stránkách.

Jaroslav Vaněk

ČINNOST VČP ČSO VE SPRÁVNÍCH ŘÍZENÍCH 2022

Jednou z činností, které se naše pobočka na poli ochrany ptáků věnuje, je účast ve správních řízeních. Pobočka má zažádáno o to, aby byla ze strany orgánů ochrany přírody informována o zahajovaných správních řízeních, které se nějakým způsobem dotýkají předmětu naší činnosti.

Nejčastěji se pobočka účastní řízení, která se přímo dotýkají ptáků. Typicky se jedná o situaci, kdy má proběhnout zateplení či jiná rekonstrukce (panelového) domu, na kterém hnízdí rorýsi. V těchto řízeních se pobočka vyjadřuje tak, že doporučuje v rámci zateplení instalovat tříkomorové dřevocementové budky (odolné proti strakapoudům) takovým způsobem, že jsou tyto budky zapuštěné do fasády a ven vykukují pouze vletové otvory. Tento způsob je pro rorýse patrně nejvhodnější. Praxe orgánů ochrany přírody je vcelku přívětivá, kdy součástí rozhodnutí o udělení požadovaných výjimek jsou podmínky stanovující povinnost budky instalovat.

Dále se pobočka často věnuje správním řízením, ve kterém žadatelé (zpravidla rybáři) požadují umožnění odstřelu kormoránů, případně volavek. Zde je však výjimka udělena v podstatě pokaždé a rybáři ve spolupráci s myslivci mohou kormorány legálně zabíjet. Často jsou argumenty žadatelů velice slabé až absurdní, ale přesto jim je požadovaná výjimka udělena. Zmínit lze případ z poslední doby, kdy Rybářství Litomyšl s.r.o. požadovalo povolení k odstřelu kormorána na několika rybnících u České Třebové, když sami rybáři v žádosti uvedli, že na dané lokalitě nikdy kormorány nepozorovali. Přes tento paradox bylo rozhodnuto tak, že orgán ochrany přírody výjimku ke střílení kormoránů udělil. Podle mého názoru nezákonně, když absolutně nebyly splněny podmínky pro vydání takového rozhodnutí.

Evergreenem posledních let bylo řízení o umožnění shozu havraních hnízd v Chrudimi. Město, v dvojediné roli žadatele i orgánu ochrany přírody zároveň, nebylo po řadu let schopno podat bezvadnou žádost a zpracovat udělení výjimky. V loňském roce se snad podařilo dojednat postup, kdy budou havrani únosným (a legálním) způsobem regulováni. Prozatím doufáme, že bylo dosaženo kompromisu mezi místními obyvateli a havrany. Ukáže to ale až čas. Snad se havrani nepřestěhují z konfliktních lokalit do ještě konfliktnějších.

Po medializované populační explozi hraboše polního v roce 2019 se i v současnosti čas od času objevují řízení, ve kterém se zemědělci dožadují udělení výjimky (z ochrany dravců) k umožnění aplikace jedu Stutox do krajiny. Dodnes nebylo ani v jednom případě umožněno Stutox II na území Královéhradeckého a Pardubického kraje používat. Setkáte-li se v terénu s tím, že je tento jed na polích aplikován, velice pravděpodobně jde o nelegální činnost a poprosím o její nahlášení.

Do datové schránky pobočky dále chodí nepřeborné množství oznámení o zahájení řízení týkajících se kácení dřevin. Této tématice se z kapacitních důvodů nemůže pobočka naplno věnovat, alespoň se snažíme angažovat v případě očividně nesmyslného kácení stromů či keřů. Aktuálně běží řízení o umožnění kácení v cenné lokalitě Polabiny v Pardubicích. Zde ve spolupráci Českou společností pro ochranu netopýrů usilujeme o to, aby kácení nebylo umožněno a aby lokalita nadále zůstala ve stavu v jakém je. Pro ptáky i lidi.

Jakub Hlaváček

VVT ORLICKÉ ZÁHOŘÍ 2023

Letošní Výzkumný víkendový tábor naší pobočky se bude konat 2. - 4. 6. 2023 v malebném údolí Orlického Záhoří, kde už několik let probíhají

ornitologické kurzy, které VČP ČSO zastřešuje spolu s Ornitologickou stanicí Orlické Záhoří. Probíhá zde i dlouhodobý monitoring chřástala polního a pravidelné kroužkování ptáků. Účastníci se mohou těšit na návštěvu horských luk s výskytem strnadů lučních, bramborníčků hnědých, lindušek lučních, skřivanů polních, tuhýků obecných spolu s bekasinou otavní či jeřábem popelavým. V bučinách pak bude zajímavé ověřit výskyt lejska malého a čápa černého. Program bude brzy upřesněn. Ubytování bude zajištěno nedaleko přírodních rezervací Bedřichovka a Trčkov, kde je hojný výskyt orchidejí prstnatce májového a vstavače fuchsova. Večerní posezení pak bude zpestřeno o povídání o výsledcích činnosti Ornitologické stanice.

Luděk Petrilák

POZVÁNKA NA ORNITOLOGICKÉ AKCE

11. 3. 2023: Schůze Jihomoravské pobočky ČSO

Schůze proběhne od 9:30 v přednáškovém sále Moravského zemského muzea v Brně, Zelný trh 8 (v 1. patře Dietrichsteinského paláce).

11. 3. 2023: Jarní úklid ptačího parku Mnišské louky na Českolipsku

Sraz v 9. hodin u vstupní cedule a odpočívadla u železničního přejezdu mezi Dubicí a Dolní Libchavou (50.6811N, 14.5087E). Prosekáme a prořežeme novou stezku, vysbíráme odpadky, které naplavila Šporka a Ploučnice, zlikvidujeme staré zapomenuté balíky sena, ohřejeme se u ohně a pohlédneme do budoucnosti parku. S sebou: holiny, pracovní oděv, obuv a rukavice, svačinu a termosku s teplým nápojem, případně dalekohled. Kontakt: Martin Bacílek (bacilek@birdlife.cz, 724 911 592).

18. 3. 2023: Jarní úklid ptačího parku Malá Lipová na Přerovsku

Sraz v 9. hodin v areálu pískovny Malá Lipová (49.4752228N, 17.4069994E). Hlavním cílem bude uklidit malé i velké odpadky v areálu pískovny, provedeme ale i drobné prořezávky, vyhrabeme starou trávu a užijeme zábavy. S sebou: jídlo, pití, pracovní oblečení a rukavice, určitě využijete nářadí (např. zahradnické nůžky, sekera, mačeta, hrábě apod.). Kontakt: Josef Chytil (jchtyil@centrum.cz, 724 947 544).

25. 3. 2023: Členská schůze Jihočeského ornitologického klubu

Členská schůze JOK se uskuteční 25. 3. 2023 v přednáškovém sále Jihočeského muzea v Českých Budějovicích.

29. 4. 2023: Vítání ptačího zpěvu Hradec Králové

Ornitologická vycházka (cca 4 km) do přírodního parku Orlice. Pozorování a určování ptáků podle zpěvu. V případě vhodného počasí bude součástí akce i ukázka kroužkování ptáků pro vědecké účely. Sraz v 7:00 hod před Studijní a vědeckou knihovnou v Hradci Králové. S sebou dalekohledy a terénní obuv. Předpokládaný konec v 11 hodin. Kontakt: Libor Praus (libor.praus@gmail.com, 605 522 692).

6. 5. 2023: Vítání ptačího zpěvu Pardubice

Sraz v 7:00 na nádvoří pardubického Zámku. Vycházka pardubickými parky podél Chrudimky k bývalému vojenskému cvičišti Červeňák. Pozorování a určování ptáků podle zpěvu. Za vhodného počasí proběhne ukázka odchyty a kroužkování ptáků. S sebou dalekohledy a terénní obuv. Kontakt: Libor Praus (libor.praus@gmail.com, 605 522 692).

KURZ PRAKTICKÉ ORNITOLOGIE
Orlické Záhoří 23. - 27. června 2023

Viš, kdo jsem a jak zpívám? Ne? Tak šup na kurz, tam Tě to naučí!

Připadají vám ptáci nerozlišitelní a jejich hlasy vám splývají? | Chcete se je naučit, seznámit se s novými lidmi a možnostmi? | Chcete něco prožít?

- URČOVÁNÍ PTÁKŮ V TERÉNU**
Jak se vyznat v hlasech a barvách ptáků, kde začít?
- URČOVÁNÍ STÁŘÍ A POHLAVÍ PTÁKŮ V RUCI**
Jak vypadají ptáci zblízka?
- ZÁKLADNÍ VÝZKUMNÉ METODY**
Čím můžeme přispět i my?
- KRAJINA, OCHRANA A OHROŽENÍ PTÁKŮ**
Proč někde jsou a jinde je nenajdeme?

VÍCE O KURZU, PŘIHLÁŠKA I NÁZORY ÚČASTNÍKŮ NA PTACIZAHORI.CZ
KONTAKT: ptacizahori@gmail.com

4420 Kč
Zahrnuje ubytování a materiál pro účastníky

ZPRAVODAJ – interní periodikum *Východočeské pobočky České společnosti ornitologické při Východočeském muzeu v Pardubicích* (kontakt: Zámek č. 2, 530 02 Pardubice, internet: www.vpcso.cz, e-mail: vpcso@centrum.cz, účet: Fio banka, č. ú. 2501022899/2010). Redaktor: Libor Praus, titulní ilustrace moták pilich *Circus cyaneus* © Libor Praus; sýkořice vousatá *Panurus biarmicus* © Jana Kufová. Příspěvky zasílejte na e-mail redaktora: libor.praus@gmail.com, nebo na adresu Libor Praus, Východočeské muzeum v Pardubicích, Zámek 2, 530 02 Pardubice.

